

אלימות בתקשורת

אלימות הגדרה

- פגיעה (פיסית/מילולית) מכוונת באדם, בחי וברכוש (פרופ' למיש).

- התנהגות כוחנית התנהגות כוחנית, בין אם פיזית, פסיכולוגית התנהגות כוחנית, בין אם פיזית, פסיכולוגית או אחרת תוך כדי פגיעה או כוונה לפגוע בבני אדם התנהגות כוחנית, בין אם פיזית, פסיכולוגית או אחרת תוך כדי פגיעה או כוונה לפגוע בבני אדם, בעלי חיים התנהגות כוחנית, בין אם פיזית, פסיכולוגית או אחרת תוך כדי פגיעה או כוונה לפגוע בבני אדם, בעלי חיים, צומח התנהגות כוחנית, בין אם פיזית, פסיכולוגית או אחרת תוך כדי פגיעה או כוונה לפגוע בבני אדם, בעלי

סוגי אלימות

❖ אלימות פיסית – אלימות שיש בה שימוש בכוח פיסי נגד אדם ויש לה מטרה לפגוע כדי להשיג דבר.

❖ אלימות מילולית – פגיעה מכוונת ברגשות אדם ע"י השמעת מילים פוגעות בו.

❖ אלימות נגד בעלי חיים – פגיעה בבעלי חיים חסרי הגנה.

❖ אלימות נגד רכוש – הרס והשחתה של רכוש.

"השערת העולם המפחיד והאכזר" (גרבר וגרוס, 1980)

מציאות	'מציאות מתווכת בטל	
סיכוי(באחוזים) של אנשים להיפגע יחסית לכלל האוכלוסייה	0,32	64.4
שיעור כוח העבודה במשק המועסק בשמירה על החוק	1	15
שיעור פשעים אלימים	10	77
שיעור הרציחות בין זרים, הנרצח והרוצח לא מכירים זה את זה	16	58

מושגי יסוד

❖ השפעה מיידית:

השפעה לטווח הקצר, חולפת לאחר כמה זמן.

❖ השפעה מצטברת:

השפעה לטווח ארוך, ההשפעה מלווה את האדם לאורך זמן והיא חלק מתפיסת עולמו.

❖ צופה כבד:

צורך מדיה של מעל 6 שעות ביום

❖ צופה קל:

צורך מדיה פחות משעתיים ביום.

❖ משתנים מתווכים:

הגורמים השונים המשפיעים על התנהגות אלימה (גיל, מגדר, רקע סוציו-אקונומי וכו')

קשר מעגלי

נמצא קשר מעגלי בין הנטייה לתוקפנות לנטייה לצפות בסרטים אלימים:

❖ נמצא שמי שצפו בסרט אלים גילו נטיות תוקפניות יותר אחרי הצפייה בסרט, אך גם לפני הצפייה בו. **אנשים תוקפניים יותר נוטים לצפות בסרטים אלימים וכתוצאה מכך תוקפנותם גוברת.**

❖ ילדים תוקפניים הם פחות פופולריים בקרב חבריהם, חוסר הפופולריות שלהם דוחפת אותם להישאר בבית ולצפות בטלוויזיה, בה הם נחשפים לתכנים אלימים. התכנים האלימים מאשרים את התנהגותם האלימה ומלמדים אותם כיצד להיות יותר תוקפניים. כאשר הם מתנהגים בדרך יותר תוקפנית הם שוב נדחים, חוזרים לצפות בטלוויזיה וחוזר חלילה.

למה בלימוות?

- **שיקוף/תיווך המציאות:**
המציאות רווית אלימוות, אמצעי התקשורת משקפים את המתרחש.
- **רייטינג/כסף:**
תולדה של אילוצים כלכליים וניסיונות להרחיב את קהל הצופים (האלימוות מביאה רייטינג).
- **אופי המדיום:**
האלימוות היא פתרון נוח לסיפור הטלוויזיוני/קולנועי.
- **סוף טוב הכל טוב:**
לטלוויזיה נוח להציג אלימוות של "הרעים", במטרה להציג מנגד את ניצחון "הטובים", וכך לחזק את המסר כי סוף הצדק לנצח.

המציאות הטלוויזיונית נבנית משיקולים דרמטיים, ממה שנראה יותר טוב,
שיקולים של רייטינג ולא דווקא שיקולים של מציאות אמיתית. לטיפול הדרגתי כזה של ערכים, השקפות
ותפיסות עולם ע"י הטל" קוראים השפעת הטיפול תפיסת העולם.

תאוריית הלמידה והחיקוי (השפעה שלילית)

- הצופים עלולים ללמוד ולאמץ התנהגות אלימה בעקבות צפייה באלימות בטלוויזיה.

- האלימות בטלוויזיה מספקת לצופים רבים מכשיר הדרכה להתנהגות אלימה ומודל לחיקוי להתנהגות שכזו.

ילדים קטנים שאינם רואים את הקשר בין התנהגות תוקפנית למניעה, מועדים יותר לחקות התנהגות תוקפנית.

תאוריית הגירוי לאלימות (השפעה שלילית)

- החשיפה להתנהגות אלימה בטלוויזיה משמשת לצופים גירוי, המגביר את ההתרגשות (עלייה ברמת העירור) ועלול לעורר תוקפנות ולגרום להתפרצות אלימה.

תאוריית החיזוקים (השפעה ניטרלית)

- התנהגות והעמדות המוצגות בתוכניות הטלוויזיה מחזקים עמדות והתנהגות מוקדמת של הצופים.
- הטלוויזיה איננה יוצרת אלימות בקרב צופיה, היא מחזקת אצלם נטייה לאלימות, במידה שזו קיימת אצלם.
- הטלוויזיה מחזקת גם התנהגויות אנטי אלימות, כל עוד הן קיימות אצל הנמען.

האם יש לנמען עמדות בגילאים צעירים?

עד כמה יש בחירה לנמען?

תאוריית הזיכור/קתרסיס (השפעה חיובית)

- התוקפנות תפחת לאחר צפייה באלימות בטלוויזיה.

- הנמען מגשים את הפנטזיות האלימות שלו דרך הצפייה.

- האלימות שבתקשורת מגשימה/מחליפה לו את האלימות שבתוכו.

לא הוכח מחקרית שהתאוריה נשאבת
מתוך התאוריה הפסיכואנליטית של פרויד